

РЕЦЕНЗІЯ
на дисертаційне дослідження
Турлакова Ігора Дмитровича
«Особливості взаємозв'язку психологічних ресурсів у осіб, що
переживають хронічний стрес»
у галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
за спеціальністю 053 "Психологія"

Актуальність теми. Під час війни адаптаційна активність людини має найвищу «ціну», оскільки подолання стресових і травматичних подій такого високого рівня призводить до швидкої втрати і повільного відновлення фізичних та психологічних ресурсів людини. Втрата внутрішніх і зовнішніх ресурсів призводить до втрати суб'єктивного благополуччя, переживається як стан психологічного стресу, негативно позначається на стані психічного здоров'я особистості. Проте відомо, що в умовах тривалого стресу індивіди намагаються адаптуватися шляхом мобілізації особистісних (внутрішніх) та соціальних (зовнішніх) ресурсів. У зв'язку з цим, особливої актуальності набуває дослідження та порівняння ресурсного забезпечення осіб різних вікових категорій із різним досвідом перебування в умовах повномасштабної війни.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація є складовою частиною науково-дослідної теми кафедри загальної психології і психологічного консультування Одеського національного університету імені І. І. Мечникова «Психологічні ресурси особистості в умовах викликів сьогодення»(номер державної реєстрації - 0123U102605); затверджена Вченою радою Одеського національного університету імені І. І. Мечникова (протокол № 7 від 27 лютого 2024 року).

Практичне значення дослідження полягає в тому, полягає в тому, що результати дослідження включено у зміст викладання нормативних дисциплін «Загальна психологія», «Психологія здоров'я» та вибіркового

дисципліни «Психологія травми», «Психологічні ресурси особистості» впроваджено в науково - дослідницьку й практичну діяльність факультету психології і соціальної роботи ОНУ імені І.І.Мечникова (довідка «Акт впровадження» № 01-01-2684 від 09.12.2024 року).

Наукова новизна отриманих результатів дисертаційного дослідження полягає в наступному:

- вперше встановлено особливості взаємозв'язку психологічних ресурсів у осіб, що переживають хронічний стрес під час повномасштабного вторгнення; побудовані моделі ресурсної сфери згідно з моделлю «BASIC Ph»;
- вивчено роль досвіду як ресурсу у переживанні хронічного стресу;
- продемонстровано статистичні розбіжності в ресурсній сфері у досліджуваних різного віку і досвіду переживання повномасштабного вторгнення;
- показано, що рівень резильєнтності з збільшенням досвіду переживання війни статистично не змінюється;
- уточнено взаємопов'язаність ресурсів, що представляють модальності в моделі «BASIC Ph»;
- продемонстровано вплив віку на особливості взаємозв'язку психологічних ресурсів в ситуації хронічного стресу; потенціал теперішнього в забезпеченні подолання викликів й зберіганні ресурсів;
- зазначено, що існує девіація моделі збалансованої часової перспективи;
- показано особливості психологічних ресурсів осіб, що є прокрастінаторами, нереалістичними оптимістами і тих, хто не відчуває стрес під час війни.

Ступінь обґрунтованості положень і висновків дослідження.

Дисертація І.Д. Турлакова містить обґрунтовані та логічно структуровані твердження і висновки. Мета і завдання дослідження, окреслені у вступі роботи, були успішно реалізовані завдяки застосуванню

комплексного підходу, що поєднує загальнонаукові та спеціалізовані методи пізнання. Основа дослідження включає широкий спектр нормативних та наукових джерел як вітчизняних, так і зарубіжних авторів. Усе це підтверджує, що дисертаційна робота має наукову новизну та є завершеним виконаним дослідженням.

Дисертаційна робота І.Д. Турлакова є результатом самостійних досліджень здобувача і не містить ознак порушення норм академічної доброчесності.

Зважаючи на високий науковий рівень дисертаційної роботи, як в теоретичному, так і в практично-впроваджувальному аспектах, варто звернути увагу на кілька зауважень та висловити певні побажання.

1. В дисертації встановлений факт майже постійного рівня резильєнтності, що спостерігається у осіб з різним досвідом переживання війни. Чи можете Ви пояснити це, використовуючи модель «BASIC Ph»?

2. Оскільки дисертація присвячена особливостям взаємозв'язку психологічних ресурсів у осіб, що переживають хронічний стрес, то надайте визначення поняттю «хронічний стрес».

3. У науковій новизні Вашого дослідження «показано особливості психологічних ресурсів осіб, що є прокрастинаторами, нереалістичними оптимістами і тими, хто не відчуває стрес під час війни». Прошу надати більш детальне визначення та посилання на ці визначені класифікації, а саме хто відноситься до прокрастинаторів; хто відноситься до нереалістичних оптимістів та які в них особливості психологічних ресурсів.

4. В дисертаційній роботі іноді зустрічаються стилістичні неузгодженості та помилки.

Зазначені зауваження носять характер побажань і не знижують загальної позитивної оцінки наукового дослідження.

Дисертаційна робота Турлакова Ігора Дмитровича «Особливості взаємозв'язку психологічних ресурсів у осіб, що переживають хронічний стрес», є завершеною науковою працею. За актуальністю, науковою

новизною, теоретичним і практичним значенням отриманих результатів, обґрунтованістю наукових висновків, їх достовірністю, якістю оформлення відповідає вимогам нормативних актів щодо дисертацій, зокрема, «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 року № 44 зі змінами внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України № 341 від 21.03.2022 року та №502 від 19.05.2023 року, а її автор, Турлаков Ігор Дмитрович, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 053 Психологія.

Рецензент

доктор психологічних наук, професор,
завідувач кафедри диференціальної і
спеціальної психології

Одеського національного

університету імені І.І.Мечникова

Г. Родіна

Наталія РОДІНА

ОСОБИСТИЙ ПІДПИС ПІДТВЕРДЖУЮ
Перший проректор ОНУ ім. І.І.Мечникова

Майя НІКОЛАЄВА

4 червня 20 *25* р.